

Στα ίχνη της παράστασης

- Δεν θ' αφήσουμε τους πλούσιους, Μαίρη μου, να μας πάρουν κι αυτά τα ελάχιστα που κατέχουμε. Γιατί αν τους αφήσουμε τώρα, σε λίγα χρόνια θα μας πάρουν και τα σώβρακα, με το συμπάθειο, θα μας γονατίσουν με τη δημοκρατία τους. Έχει άδικο ο κοσμάκης που επιμένει; Τότε -τι σημασία έχει αν ήταν το 1848;- ο Καψολιβέρης ο Νικόλας κι ο αδερφός του ο Παναγής είχαν από τις κλεψιές τα βαρέλια τους γεμάτα, ξεχειλίζουν οι αποθήκες από τα γεννήματα και δεν χωρούσαν τα γίδια στα μαντριά. Δεν τους έφταναν αυτά; Και βέβαια τους έφταναν, αλλά ήθελαν και το βιος της θείας του παπα-Ζαπάντη. Την έφεραν από δώ, την έφεραν από κει, στο τέλος κατάφεραν και την πάντρεψαν, σε τέτοια ηλικία την κακομοίρα, μ' ένα γέρο συγγενή τους, τον γερο-Τσέντικα με τ' όνομα, εβδομήντα χρονών και βάλε, ένα χούφταλο. Και βρήκαν τρόπο και τα γύρισαν και κληρονόμησαν εκείνοι, ξένοι στο σόι, τα λίγα της γριάς. Δεν άντεξε η κακομοίρα και πέθανε. Μπορεί να την πέθαναν κιόλας οι εκμεταλλευτές, τέτοια κάνουν. Ξεσηκώθηκε λοιπόν ο παπα-Ζαπάντης, με το δίκιο του, όπως πρέπει να κάνει κάθε αδικημένος, ξεσηκώθηκε κι ο κόσμος, έπεσαν όλοι στο σπίτι του Καψολιβέρη του Νικόλα κι εκείνος έτρεξε και κρύφτηκε στο φούρνο, σκέψου πόσο μεγάλος ήταν εκείνος ο φούρνος, αλλά τον είδε ένα χωριατόπουλο και τον μαρτύρησε κι οι ξεσηκωμένοι έριξαν ξύλα στο φούρνο και τον έκαψαν εκεί μέσα, διαγούμισαν σπιτικό κι αποθήκες κι έσφαξαν τα γίδια και διάλυσαν τις στάνες. Καλά του έκαναν, Μαίρη μου.

-Κι όλ' αυτά για τίποτα, λέει η γιαγιά και φτιάχνει το σάλι της, αφού τίποτα δεν πήραν πίσω, η διαθήκη δεν έσπασε.

-Αν είχαν πάρει τότε, τα πράγματα θα ήταν διαφορετικά σήμερα. Γιατί αν τους αφήσουμε σήμερα, θα μας πάρουν τα σώβρακα, με το συμπάθειο, αύριο...

Απόγευμα έρχεται η θεία Μουρλίτσα, δύο φορές τη βδομάδα, στο σπίτι της γιαγιάς. Ξαδέρφη μου είναι, λέει η γιαγιά. Μαρία φαίνεται πως τη λένε, αλλά έχει το παρατσούκλι της: Μουρλίτσα. Η Αθηνά το βρήκε.

Πάντα με εκείνο το μαύρο καπέλο έρχεται, καπέλο σοβαρό και επίσημο, για γυναίκα που πέρασαν τα νιάτα της, ατύχησε, πενθεί, μόνη της ζει, οι συγγενείς τής έχουν κλείσει την πόρτα τους για τα φρονήματά της, δηλαδή για τη μονοτονία της. Δεν βγάζει το καπέλο της, καθισμένη εκεί στο μπαλκόνι, κατά τη μέσα μεριά, εκεί της λέει η γιαγιά να καθίσει, δεν χρειάζεται να την βλέπουν οι περαστικοί, να δίνουμε αφορμή για σχόλια. Το καπέλο σκιάζει το πρόσωπό της, οι περαστικοί μπορεί να την πάρουν για κάποιαν άλλη.

Πάλι καλά που η γιαγιά τη δέχεται, φυλάγεται ο καθένας για τα πολιτικά. Εμείς πιστεύουμε στα δημοκρατικά ιδεώδη, λέει ο παππούς, δεν θα ξεχάσουμε τον άνθρωπό μας. Ξαδέρφη μου είναι, λέει η γιαγιά.